

Avatud Eesti Fond 2019
Ellu viidud ja toetatud algatused

Tallinn 2020

Aktiivsete kodanike avardatud võimalused

Mall Hellam

Avatud Eesti Fondi juhataja

Möödunud aasta algust pingestas üha tihenev valimisvõitlus - esmalt toimusid 2019. aasta märtsis Riigikogu valimised, seejärel saatis Eesti maikuus Euroopa Parlamenti uued eurosaadikud.

Püüdsime nende sündmustega seonduvalt hoida pildil ka enda jaoks olulisi teemasid - veebruaris avasime Balti Jaama ootepaviljonis Birgit Püve näituse #kuidasmekestame, kus fotograafi kaamerasilma kaudu sai kaasa mõelda, kuidas mõjutavad rahvastikumuutused juba täna inimeste argielu. Eesti Koostöö Kogu, Eesti Kaubandus-Tööstuskoja, Eesti Töandjate Keskliidu, Mainor ASi, TalTechi, Teenusmajanduse Koja, Vabaühenduste Liidu ja mitmete vabatahtlike koostöös sündinud näitus käis lisaks Tallinnale rändamas veel Põlvas, Paines ja Kuressaares, kus kõnetas inimesi vaat' et rohkemgi kui pealinnas.

Veebruaris oli Tallinnas hea meel kohata üht Eesti ja Avatud Eesti Fondi suurt sõpra Douglas Rutzenit, kelle nõustamisel

koostati 1990ndatel siiani hästi ajaproovile vastu pidanud MTÜde seadus. Teda ning Norra vabakonna üht eestvedajat Stian Slotterøy Johnsenit saime kuulda proaktiivse ning reaktiivse kodanikuühiskonna teemadel arutlemas Vabaühenduste Liiduga kahasse korraldatud Hea Kodaniku klubis.

2019. aasta kevad tuli külm ja konservatiivne, kui laenata väljendit AEFi nõukogu liikmelt, Eesti Välispoliitika Instituudi juhilt Kristi Raikilt. Külma dušsina mõjus valimistulemus, mille tulemusena moodustus valitsus, kus kõvahäälset kaalukeelerolli hakkas mängima erakond, kes on avalikult esinenud ksenofoobsete ning rassistlike loosungite ja sõnavõttudega. AEF oli koos teiste ühenduste ja aktiivsete kodanikega väljas Riigikogu avaistungil eel toimunud meelevaldusel "Jah vabadusele, ei valedetele! - kaabu silmini pähe!", kus seisime demokraatlike väärtuste eest. Toetavat õlga pakkusime ka naiste õiguste eest seisnud Naiste Marsil.

Jätkasime tegutsemist Euroopa suunal ning korraldasime Europe for Citizens programmi toel maikuu Euroopa Parlamendi valimiste eel ingliskeelse valimisdebati "What Future for Europe?", kus osales rohkem kui 150 inimest 27st riigist. Seekord tegime koostööd MTÜga Estonising Evenings, mis korraldab regulaarselt eestlasi ning siinset välismaalaste kogukonda kõnetavaid ingliskeelseid arutelusid ühiskondlikult olulistel teemadel. Hea meel oli korda minna!

Mullu kevadel oli AEFil põhjust otsida uut kolleegi, sest teadsime, et peatselt saame avada Norra, Islandi ja Liechtensteini toetatud Aktiivsete Kodanike Fondi - võimalus, mida Eesti vabakond oli oodanud juba kaua ja mis pakub praegusteks keerulisteks aegadeks siinsele kodanikuühiskonnale praegusel keerulisel ajal stabiilsust ja "hapnikku", millega mõneks ajaks üle elada 2019. aasta kevadest pingestunud poliitilised olud kui ka eesootav majanduskriis. Euroopa majanduspiirkonna toetuste ellukutsutud fond kindlustab järgmiseks paariks aastaks selle, et Eesti vabakonnal on lisaks tahtmisele ka vahendid parandada kodanikuühiskonna kestlikkust ja võimekust, tugevdades selle rolli osalusdemokraatia, kodanikuaktiivsuse ja inimõiguste edendamises ning haavatavate rühmade mõjujõu suurendamises.

Esimene, suur- ning keskmise suurusega projektidele mõeldud taotlusvoor lõppes augustis ning tõi meieni 58 projekti. Kokku otsustati toetada 17 projekti mahus 1,1 miljonit eurot. Toetati näiteks

ületarbimise vähendamisele suunatud Teeme Ära SA projekti Rohetiiger, Arvamusfestivali koos vabaühenduste arutelulabori ning noorte demokraatiatrennidega, vaimse tervise teemadega tegelevat MTÜd Peaasjad ning nende tegevuse laienemist venekeelsele kogukonnale, MTÜd Korruptsioonivaba Eesti väärkäitumisest teatamise ja vilepuhujate kaitse edendamisel, mitut erinevat naiste ja haavatavate gruppide inimõigustega seotud projekti, erivajadusega inimesi kaasavaid algatusi jpt. Võrreldes varasemate vabaühenduste fondidega on seekord eripäraks, et AEF pole Eestis fondi operaatoriks üksinda. Teeme seda koostöös Vabaühenduste Liiduga, kelle kanda on väiksem, kuid samuti oluline roll: ühenduste koolitamine.

AEF jätkas ka nende tegevustega, mida oleme ellu viinud viimased aastad: 2019. aasta Koosmeele preemia pälvis Eesti Memento Liit. Auhinna märksõnaks oli ühismälu ning fond tegi Mementole sügava kummarduse nõukogude okupatsiooni tõttu kannatanute mälestuse jäädvustamise eest. Preemiat toetas Swedbank ümmarguse 1000 euroga.

Arvamusfestivalil maandus AEF 2019. aastal Eesti 2035 alale. Aruteluga, mille korraldamist toetas Europe for Citizens programm, vaatasime oma teemaga tulevikku. Küsisime, millised on Euroopa ja Eesti noorte ootused tulevikule: mis on need keskkonna, tehnoloogia ja hariduse arenguga seotud teemad, mis noori kõnetavad.

Ja kuidas seda teha nii, et tegutsemistahet jaguks väljaspool Facebooki-aktivismi nii

päris rohujuuretasandile kui poliitikakujundamisse?

Hulk eesti noori oli selleks ajaks - sarnaselt miljonitega ülejäänud maailmast - juba leidnud, et neid paneb liikuma kliimamuutuste ning keskkonnanahoiu teema. Ka see valdkond on üks Aktiivsete Kodanike Fondi prioriteete, kus oleks hea meel näha eesti noori end leidmas ja senisest kõvemini kaasa rääkimas.

Venemaa Häälte arutelusarja kohtumisi toimus mullu kolmel korral: aprilli keskpaigas külastas meid kaasaegse Venemaa üks tuntumaid protestilaulikuid Vasja Oblomov, kes koos Artemi Troitskiga arutles seekord Avatud Eesti Fondis kutsutute ning kahe kaamera ees. Nende vestluse tööme publikuni seekord Youtube'i vahendusel. Jätkasime juba tavaks kujunenud head koostööd Rahvusvahelise Kaitseuuringute Keskusega ja tööme Lennart Meri Konverentsi vahendusel publikuni arutelu vene väliskogukonna rollist ja muutustest, mida soovib Venemaa kodanikuühiskond. Kolmas arutelu Venemaa Häälte raames oli samuti osa traditsioonist: Käsmu kaptanikülas võõrustasime vene kultuskirjanikku ja ajakirjanikku Dmitri Gluhhovskit, Pussy Riotist tuntuks saanud aktivisti ning sõltumatu portaali MediaZona üht loojat Pjotr Verzilovit ning dokumentaliste Jevgeni Gindilist ja Anatoli Golubovskit.

Jätkasime ka Euraasia piirkonnale suunatud toetusprogrammi vabakonna võimekuse tõstmiseks ning Eesti e-demokraatia lahenduste tutvustamiseks.

Üks maasikas jäi ka päris aasta lõppu. 9. novembril möödus 30 aastat Berliini müüri langemisest ja seda sündmust oli vaja taas nii lahti kui ümber mõtestada. Korraldasime koostöös Konrad Adenaueri Fondi ja Eesti Mälu Instituudiga kahepäevase konverentsi, millest üks päev toimus XXIII Avatud Ühiskonna Foorumi nime all. Arutelu, mis kandis pealkirja "Moving Walls - Liikuvad müürid" oli intellektuaalne gurmee - oma mõtteid 21. sajandi väljakutsetest vahetasid Yale'i Ülikooli ajaloo professor, Ida-Euroopa ja Venemaa üks paremaid asjatundjaid Timothy Snyder, Eesti endine president Toomas Hendrik Ilves ning Open Society Policy Institute'i juht Heather Grabbe. Meil oli väga hea meel saada nii kajastust kui tänusõnu, et sel tasemel avalikud arutelud on Eesti publikule nii kättesaadavad kui ligipääsetavad.

Kokkuvõttes võib öelda, et ehk oli pingeliselt kulgenud aastas ka omajagu head - 2019 sundis ühendusi vaatama julgelt silma muutunud poliitilisele reaalsusele, sõnastama oma väärtusi ning näitama vahepealsetest aegadest tugevamat õlatunnet vabakonna sees, mis seisab tugeva, innovaatilise, kaasava ja inimõigusi austava Eesti eest.

Avatud Eesti Fondi algatused ja toetused 2019

ELUJÕULINE JA KESTLIK VABAKOND		
Avatud Eesti Fond	Toetusprogramm vabakonna võimekuse tõstmiseks	339 061
Open Lithuania Foundation	Koolitus "Democracy Fitness Training Camp"	1867
Soros Foundation - Kazakhstan	E- valitsemise ja digidemokraatia õppreis	3500
KOKKU: 344 428 EUR		
SOTSIAALNE SIDUSUS		
Avatud Eesti Fond	Teekond Eesti 2100	38 910
	Avatud Ühiskonna Foorum 2019 "Liikuvad müürid"	10 499
	Arutelusari "Venemaa Hääled"	44 870
	Koosmeele preemia	1626
	Võrgustikevaheline koostöö	7767
US Embassy, Tallinn	Hea Kodaniku klubi: Douglas Rutzen, ICNL	1060
Open Lithuania Foundation	European Solutions Lab	27 215
Välisministeerium, OSF	E-demokraatia nädal 2019	22 984
OSIFE	AEFi teavitusprogramm	44 559
KOKKU: 199 491 EUR		
AKTIIVSETE KODANIKE FOND		
MTÜ Arvamusfestival	Arvamusfestival 10	60 000
MTÜ Eesti Ökokogukondade Ühendus	Ühistarkusega juhtimise arenguprogramm	41 820, 28
MTÜ Korruptsioonivaba Eesti	Väärkäitumisest teavitamise ja vilepuhujate kaitse edendamine Eestis	59 775,12
MTÜ Vitatiim	Noor Hää! Loeb	48 403, 28
Eesti Roheline Liikumine	Aktiivse vabaühenduste kliimavõrgustiku arendamine	80 000
SA Eestimaa Looduse Fond	Igaühe looduskaitse - keskkonnapositiivne kaasamine looduskaitse	80 000
SA Teeme Ära	Rohetiiger	100 000
MTÜ Eesti Avatud Ühiskonna Instituut	Soostereotüüpideta ja efektiivse õiguskaitse süsteemi kujundamine soolise vägivalga tõkestamiseks	59 940
MTÜ Oma Tuba	Toetav kogukond ja huvikaitse: Oma Hää!	59 934, 58
SA Eesti Inimõiguste Keskus	VÕIVIK: Võimekas vabakond inimõiguste kaitsel	80 000
Eesti Vaimupuudega Inimeste Tugiliit	Ligipääsetavuse parandamine Eestis lihtsa keele abil	60 000

SA Kiusamisvaba Kool	Tõendus põhine kiusuennetus ka III ja IV kooliastmele	59 914,80
Eesti LGBT Ühing	LGBT-teemaline haridus- ja teavitustegevus haridusvaldkonnas turvalise ja kaasava koolikeskkonna loomiseks LGBT+ noortele	80 000
MTÜ Eriline Maailm	Kaasava maailma silmaring	59 989,06
MTÜ Peaasjad	Elusid päästev vaimse tervise esmaabi teadlikkus igasse Eesti valda	60 000
MTÜ Valguskiir	Parem tulevik	42 021,06
Tähtvere Avatud Noortekeskus	Soolise vägivalla ohvrite jõustamine läbi tugigruppide ja grupiteraapia	43 426
Avatud Eesti Fond	Aktiivsete Kodanike Fondi admin. kulu	64 411
Vabühenduste Liit	Tulevikujuhtide arenguprogramm	200 000
	Aktiivsete Kodanike Fondi konsortsiumitasu	36 053
		KOKKU: 1 375 689 EUR
		2019. aasta KOKKU: 1 919 608 EUR